

ITINERARI D'IMPLEMENTACIÓ DEL SÍNODE

Etapa de les Esglésies locals (diòcesis i eparquies) – primer semestre de 2027 –

[Text original: italià]

FER MEMÒRIA

**Acompanyar la preparació
de l'Assemblea d'avaluació
de l'Església local**

**Notes per a ús dels bisbes
i dels equips sinodals**

– 27 de juliol de 2026 –

SUMARI

Introducció

1. Preparar l'informe narratiu

- a) Recollir la memòria
- b) Reconèixer els signes i les dinàmiques de transformació
- c) Donar forma al relat narratiu

2. Preparar i viure l'Assemblea d'avaluació

- a) La preparació de l'Assemblea
- b) El desenvolupament de l'Assemblea
- c) Els fruits de l'Assemblea

3. Alguns materials de referència

- A. El calendari del procés
- B. L'etapa de «Fer memòria»
- C. L'equip sinodal diocesà o eparquial
- D. Per a l'informe narratiu
- E. L'Assemblea d'avaluació
- F. El paper dels equips sinodals nacionals o regionals
- G. El suport de la Secretaria general del Sínode

«A la tornada, els apòstols explicaren a Jesús el que havien fet.». (Lc 9,10)

Aquestes Notes tenen com a objectiu **acompanyar les Esglésies locals en la preparació i celebració de l'Assemblea d'avaluació prevista per al primer semestre del 2027** amb què culmina l'etapa de les Esglésies locals (diòcesis i eparquies) de l'itinerari d'implementació del Sínode, titulada «Fer memòria».

A les Escriptures, **fer memòria** significa reconèixer la fidelitat de Déu en la història per aprendre a discernir el present i obrir-se al futur que Ell prepara, molt més que simplement girar la mirada al passat. Israel aprèn a rellegir el seu propi camí recordant les grans obres del Senyor; Jesús convida els seus deixebles a reconèixer el que Déu ha realitzat a través de la seva missió; les primeres comunitats narren els esdeveniments viscuts per discernir junts l'acció de l'Esperit. També l'Assemblea d'avaluació s'inscriu en aquest dinamisme espiritual: és l'avinentsa en què una Església local es reuneix per narrar el que el Senyor ha fet madurar en el camí recorregut, per donar-ne gràcies i deixar-se orientar, amb confiança renovada, cap als propers passos de la missió.

La referència fonamental per al procés d'implementació del Sínode continua sent el *Document final* (DF), en la seva totalitat. Les *Pistes per a la fase d'implementació del Sínode 2025-2028*, publicades el 29 de juny de 2025, il·lustren el marc eclesial, el significat i el mètode del procés d'implementació del Sínode; el document *Cap a les Assemblees 2027-2028. Etapes, criteris i instruments per a la preparació* (20 de maig de 2026) ofereix algunes indicacions més específiques per acompanyar l'itinerari de sensibilització i avaluació del camí recorregut. Aquestes Notes se situen en el solc d'aquests textos i en pressuposen el contingut.

Tots els documents rellevants per al procés d'implementació del Sínode estan disponibles en el lloc web www.synod.va. Tanmateix, per comoditat, la tercera secció d'aquestes Notes recull fragments dels documents de referència, en particular els de naturalesa més operativa. Quan s'escau, al llarg del text les referències específiques remet als materials recollits en aquest capítol.

La preparació de l'Assemblea requerirà un esforç específic. El seu fruit dependrà, en primer lloc, **de la disponibilitat de les comunitats a deixar-se guiar per l'Esperit Sant**, i després d'una organització acurada i de la qualitat dels instruments utilitzats, que també són importants. El cor del treball consisteix en recollir i comprendre allò que les comunitats han experimentat durant el procés d'implementació del Sínode, posant aquestes experiències en diàleg en tota la seva varietat, per arribar a reconèixer junts allò que el Senyor ha fet madurar i els passos posteriors als quals crida la seva Església.

A partir d'aquesta perspectiva, aquestes Notes **pretenen donar suport al treball dels qui estan cridats a guiar i animar aquest procés**. Per això, en primer lloc s'adrecen als bisbes, que en són els responsables, i als equips sinodals. On encara no s'han constituït els equips, la seva creació representa un dels passos que s'han de fer urgentment per garantir una bona preparació de l'Assemblea¹. Les Notes no proposen un model a aplicar, sinó que suggereixen una

¹ Cf. en la tercera secció d'aquest text, C: *L'equip sinodal diocesà o eparquial*.

manera possible de procedir, oferint **preguntes, criteris i algunes indicacions pràctiques** que poden ajudar cada Església local a preparar i viure aquesta etapa del camí.

Com amb totes les idees ofertes per la Secretaria del Sínode, també aquestes *Notes s'han d'adaptar a les situacions locals* mitjançant un procés de discerniment, que cada Església local durà a terme a partir de la seva història, les seves característiques, el seu context socio-cultural, les seves dimensions, les seves modalitats organitzatives, les seves possibilitats i els seus ritmes².

L'Assemblea representa una valuosa oportunitat per fer créixer en cada Església local la capacitat d'avaluar l'itinerari recorregut de manera autènticament eclesial i sinodal [cf. DF 95-102]. **Avaluar és, abans de res, una experiència d'agraïment i veritat:** significa tornar a recórrer el camí recorregut, reconèixer els fruits que han madurat, les dificultats trobades i, **amb docilitat a l'acció de l'Esperit**, identificar els passos posteriors als quals el Senyor crida la comunitat. **Així, l'avaluació contribueix a configurar una Església cada vegada més capaç de conversió.** Si aquest estil s'introdueix progressivament en la vida ordinària de les nostres Esglésies, l'Assemblea ja haurà produït un dels seus fruits més preciosos³.

Cada Església local tindrà una història diferent a narrar. Algunes ja hauran experimentat canvis significatius en les relacions, en els processos de presa de decisions, en la corresponsabilitat o en la missió. D'altres hauran intuït direccions noves, encara fràgils però prometedores. D'altres descobriran que el primer fruit del camí ha estat aprendre a escoltar-se de manera diferent i a practicar la conversa en l'Esperit. Per a algunes Esglésies, aquesta Assemblea podrà representar un dels primers passos d'inici d'un itinerari més llarg de renovació sinodal. **Cada Església local és convidada a reconèixer amb sinceritat com ha acollit l'acció transformadora de l'Esperit, a avaluar els fruits de les opcions preses i a continuar el camí emprès amb una consciència renovada.**

Com ha recordat el Sant Pare Lleó XIV, «la sinodalitat no és un conjunt de reunions, ni un mètode de treball. És un estil espiritual. Neix de la trobada, creix amb l'escolta i madura en el discerniment. La veritable qüestió no és quantes converses podem organitzar, sinó quina qualitat evangèlica tindran les nostres trobades. Quan ens escoltem amb humilitat i llibertat, fent espai a l'Esperit, les nostres converses no es queden en un intercanvi d'idees, sinó que es converteixen en un lloc de conversió, en què creixem junts en fidelitat al Senyor» (*Discurs en la cloenda dels treballs del Consistori extraordinari*, 27 de juny de 2026). En aquest sentit, la preparació i la celebració de l'Assemblea conviden cada Església local a rellegir el camí emprès com una experiència de conversió comunitària, **interrogant-se sobre com l'escolta, el discerniment, la corresponsabilitat i la missió estan configurant progressivament l'estil de vida de la comunitat.**

La preparació i la celebració de l'Assemblea no esgoten la implementació del Sínode per part de les Esglésies locals: simplement són un moment de verificació d'un procés que configura progressivament el rostre de cada Església local, les seves relacions i el seu estil a través d'eleccions, dinàmiques, procediments i estructures sinodals⁴.

² Els equips sinodals nacionals o regionals també poden acompanyar i ajudar en aquesta tasca d'inculturació; cf. F: *El paper dels equips sinodals nacionals o regionals*.

³ Cf. E.1: *El significat de les Assemblees i el terme «avaluació»*.

⁴ Cf. A: *El calendari del procés*; B: *L'etapa de «Fer memòria»*.

Aquestes *Notes* s'articulen en **dues parts estretament relacionades**. La primera acompanya el treball de l'equip sinodal en la **redacció de l'informe narratiu**. La segona secció ofereix algunes orientacions per a la **preparació i la realització de l'Assemblea d'avaluació**, en la qual l'Església local serà cridada a assumir i aprofundir l'informe narratiu, i a redactar una *Carta a les Esglésies*. Finalment, com ja s'ha esmentat, la tercera secció conté alguns materials de referència per tenir-los a mà.

1. Preparar l'informe narratiu

«A la llum de l'itinerari realitzat després de la conclusió del Sínode 2021-2024 i en vista d'oferir els seus fruits com a do a les altres Esglésies i al Sant Pare: quin rostre concret d'Església sinodal missionera i quins nous camins de sinodalitat estan emergint en la vostra comunitat?».

Aquesta pregunta acompanya l'Església local en **fer memòria** del camí emprès i en prendre consciència dels seus fruits. Ens convida a mirar amb agraïment i sinceritat l'experiència recent de la comunitat, a reconèixer com el Senyor ha acompanyat el seu camí i a quins nous passos la crida.

El tema d'aquesta etapa és l'Església local en totes les seves articulacions. Tot el Poble de Déu està cridat a contribuir-hi, segons la varietat dels carismes, les vocacions i els ministeris. L'informe narratiu neix de l'escolta del Poble de Déu i del discerniment realitzat conjuntament: per això, és important preparar llocs i ocasions que afavoreixin l'escolta mútua, la participació i el discerniment comú. En aquest camí, el bisbe, els organismes de participació i l'equip sinodal exerceixen responsabilitats diferents i complementàries.

- **El bisbe**, principi d'unitat en la seva Església local, convoca el Poble de Déu a viure aquesta etapa del camí i en custodia el significat eclesial. Convoca els organismes de participació, en particular el Consell presbiteral i el Consell pastoral diocesà o eparquial. **Nomena l'equip sinodal i n'acompanya contínuament el seu treball, seguint-ne el desenvolupament i dialogant-hi amb aquest en les diverses fases de la preparació.** En el compliment del ministeri que li és propi, garanteix el caràcter eclesial del procés, recorda els criteris del discerniment evangèlic i reconeix l'informe narratiu i la carta com a expressió del camí emprès per l'Església local. D'aquesta manera, els fruits del procés poden convertir-se en un patrimoni compartit i orientar la continuació del camí.
- **Els organismes de participació**, en particular el Consell presbiteral i el Consell pastoral diocesà o eparquial, són llocs ordinaris de corresponsabilitat i discerniment eclesial. Ajuden el bisbe a configurar el procés, a rellegir el camí i a reconèixer els fruits que han madurat. Si és possible, també hi involucran representants dels Consells parroquials.
- **L'equip sinodal** realitza un **servei d'animació i facilitació per a l'Església local**. Implica persones, parròquies, comunitats de consagrades i consagrats, moviments, associacions i institucions; recull materials, afavoreix el diàleg i prepara les condicions perquè l'Assemblea es pugui desenvolupar de manera constructiva. Amb l'acompanyament pel bisbe, la seva tasca és ajudar l'Església local a reconèixer allò que l'Esperit Sant està

fent madurar en la seva vida. Per això, està cridada a viure el seu servei com una experiència de discerniment eclesial, cultivant la pregària comuna, l'escolta de la Paraula i la conversa en l'Esperit⁵.

Ajudada pel servei de l'equip sinodal, l'Església local està cridada a viure un itinerari articulat en tres moviments⁶, que es refereixen contínuament entre ells i condueixen progressivament a la redacció de l'informe narratiu.

a) Recollir la memòria

La redacció de l'informe narratiu comença per l'escolta de la vida de la comunitat a través del testimoni de les persones i de les comunitats, i dels materials que custodien la memòria: recollir-los amb cura significa ajudar l'Església local a fer memòria del camí emprès i a evitar perdre algunes intuïcions nascudes de l'escolta de l'Esperit. La primera tasca de l'equip sinodal consisteix en recollir allò que pot donar testimoni de l'itinerari emprès per la comunitat en els darrers anys. Part d'això consistirà en materials ja disponibles —**documents, informes, contribucions o altres textos** preparats durant el procés—, mentre que en altres casos caldrà interrogar la memòria de les **persones** i les **comunitats**, tenint cura d'implicar també els rectors i sol·licitant i valorant la contribució dels diversos components de l'Església local.

No es tracta de repetir la consulta realitzada el 2021, sinó de recollir la memòria del camí recorregut posteriorment i reconèixer allò que continua sent font de vida en la vida de l'Església, posant-nos junts davant del Senyor.

Serà important recollir **experiències provinents dels diversos àmbits de la vida eclesial** per tal de reconèixer com la comunitat està creixent en un estil cada vegada més sinodal: la pastoral ordinària, la vida de les parròquies, la contribució de consagrades i consagrats, de les associacions i els moviments, els organismes de participació, el treball amb els joves i les famílies, la iniciació cristiana, la litúrgia, la formació inicial i contínua, incloent-hi els itineraris dedicats a la sinodalitat, les iniciatives missioneres, el servei de la caritat i la justícia, l'educació i la cultura, el compromís ecumènic i interreligiós. Entre tots aquests àmbits, cal prestar una atenció especial a **aquells en què l'Església local ha invertit més durant aquests anys**. Amb aquesta finalitat, la tercera secció d'aquestes *Notes* recorda alguns temes i punts d'atenció, ja proposats en el document *Cap a les Assemblees 2027-2028*, que poden ajudar en aquest treball⁷.

Per proporcionar un marc i donar suport a aquest compromís, poden ser útils preguntes com aquestes:

- Què ens **sorpren** de l'acció del Senyor en els darrers anys?
- Quines **paraules de la Sagrada Escripura** han il·luminat el camí de la comunitat en els darrers anys?
- Quins motius d'**agraïment** estan emergint?

⁵ Cf. C.3: *Els equips sinodals i els organismes de participació*.

⁶ En la mesura que sigui possible, la Secretaria general del Sínode està disposada a acompanyar les Esglésies locals; cf. G: *El suport de la Secretaria general del Sínode*.

⁷ Cf. D: *Per a l'informe narratiu*.

Paga la pena aturar-se en allò que fàcilment podria passar desapercebut. En particular, les **dificultats** trobades, les resistències a la renovació, les dificultats que han obstaculitzat el camí, els intents que no han donat resultats i les preguntes sense resposta; les **intuïcions** i els processos que estan trobant una primera expressió i les transformacions tot just perceptibles. Fer memòria del camí que hem viscut significa reconèixer no només allò que ha madurat plenament, sinó també allò que està emergint imperceptiblement o prenent forma: les experiències i les veus dels **joves** (inclosos els seminaristes i les persones consagrades en formació) i d'**aquells que es troben als marges** de la vida ordinària de la comunitat.

En aquesta etapa, encara no cal determinar què és el més important. La tasca és preservar acuradament tot allò que sorgeix de la vida de la comunitat. Serà el treball posterior de relectura el que ajudarà a reconèixer allò que té un valor de signe i mereix ser inclòs en l'informe narratiu. Experiències diferents, viscudes en llocs i moments diferents, **seran progressivament reconegudes com a part d'una única experiència eclesial compartida.**

b) Reconèixer els signes i les dinàmiques de transformació

Una vegada completada la recopilació de materials i testimonis, el treball de l'equip entra en la fase més delicada: arriba el moment d'**aturar-se** en tot allò que s'ha recollit, de posar en diàleg les diverses veus, d'escoltar les diferents ressonàncies i permetre que emergeixi el significat. Aquest és el treball que en aquestes pàgines **anomenem «relectura»: una escolta compartida de l'experiència, viscuda en la pregària i a la llum de la fe i de la Paraula de Déu, per tal de reconèixer allò que el Senyor està fent madurar en la vida de la comunitat.** En la mesura que sigui possible, aquest treball es duu a terme segons l'estil de la conversa en l'Esperit.

Tota la relectura està orientada per la pregunta fonamental que acompanya tot l'itinerari i que se cita al començament d'aquesta secció. Si bé amb la llibertat d'escolir el mètode més adequat al propi context i al temps disponible, tres passos poden ajudar a completar-ne la relectura.

Reconèixer els signes. No tot el que s'ha recollit té el mateix relleu: algunes experiències, testimonis, canvis, dificultats afrontades o processos iniciats adquireixen gradualment el valor de «signes» quan, aollits i rellegits junts en la pregària i a la llum de la fe, obren la mirada a reconèixer com el Senyor està guiant el creixement de la comunitat. Hom es pot preguntar:

- Quines experiències, testimonis, canvis, dificultats o processos semblen revelar alguna cosa particularment significativa del camí de la nostra Església?
- En què podem reconèixer l'acció del Senyor i del seu Esperit?

Escoltar els signes. L'escolta dels signes requereix temps. Per això, si és possible, serà útil tornar més d'una vegada sobre el que emergeix en el pas anterior. El temps ajuda a copsar aspectes que inicialment havien quedat en segon pla i, a poc a poc, a reconèixer-ne el significat. Així és com s'aprofundeix la nostra comprensió del camí recorregut. Per escoltar els signes en el seu conjunt, algunes preguntes poden ser d'ajuda:

- Què ressona en nosaltres quan ens aturem davant d'aquests signes?

- A què sentim que el Senyor ens crida?
- Quina comprensió del camí està madurant?

Acollir els processos de transformació. Rellegits conjuntament, els signes ens permeten copsar els processos de transformació que travessen la vida de la comunitat. Aquests es manifesten en el creixement de les persones, en la renovació de les relacions, dels processos i de les estructures eclesials, i revelen els camins de conversió i de reforma a través dels quals el Senyor continua renovant la seva Església. Les tres conversions indicades en el DF (cf. n. 11) ofereixen un criteri valuós per interpretar-les.

- La conversió de les **relacions** convida a veure com estan canviant les maneres d'escoltar-se, col·laborar, valorar els carismes i els ministeris, viure la fraternitat i la responsabilitat.
- La conversió dels **processos eclesials** convida a observar com estan canviant les maneres amb què la comunitat discerneix, pren decisions, exerceix la responsabilitat, practica la cultura de la transparència, de la rendició de comptes i de l'avaluació, té cura de la formació i organitza la vida de la comunitat.
- La **conversió dels lligams** ajuda a reconèixer com s'estan eixamplant els horitzons de la comunió: en les relacions amb les altres Esglésies locals, amb les altres Esglésies i comunitats cristianes, amb els creients d'altres religions, amb les institucions i les realitats del territori, i en l'assumpció de la responsabilitat per al bé comú.

Les tres conversions no identifiquen itineraris diferents. Més aviat, ajuden a rellegir els mateixos processos de transformació des de perspectives diferents, permetent que emergeixin la seva riquesa i les seves connexions. **D'aquesta manera, es fa possible reconèixer, junts, el rostre d'Església que està emergint i els camins a través dels quals el Senyor continua guiant-ne el creixement.**

c) Donar forma a l'informe narratiu

L'informe narratiu pren forma a través d'un **treball de redacció que forma part integral de la relectura**. Trobar les paraules adequades significa reconèixer allò que és essencial, posar en relació elements i dinàmiques diverses, i trobar un llenguatge capaç de narrar fidelment el camí de l'Església local.

Serà un text concís, orientativament **d'aproximadament 6-8 pàgines (3.000-4.000 paraules)**. Tot i permetre la llibertat de cada Església local, l'informe generalment es pot articular en diversos passatges fonamentals:

- **una breu introducció**, que presenta el procés de la redacció, la metodologia seguida i les persones, els grups o els organismes implicats;
- **el cor de l'informe**, que condensa el fruit del treball de relectura descrit anteriorment;

- **una breu conclusió**, que sintetitza el perfil d'Església sinodal missionera que està emergint i els reptes o qüestions principals que queden obertes.

Si es volen oferir exemples concrets del camí descrit, serà possible **adjuntar** a l'informe narratiu algunes experiències o «bones pràctiques»⁸.

L'aprovació final de l'informe és responsabilitat del bisbe, el qual, si considerés necessàries modificacions o esmenes, retornarà el text a l'equip, motivant les seves observacions. Aquest treball s'haurà de completar abans de l'Assemblea, i l'informe s'haurà de posar a disposició dels participants amb l'antelació suficient.

2. Preparar i viure l'Assemblea d'avaluació

Una vegada acabada la redacció de l'informe narratiu, comença una nova etapa del camí: **convocada pel bisbe, l'Església local es reuneix en una Assemblea per acollir, compartir i interpretar la relectura de l'experiència continguda en l'informe narratiu, i per orientar els passos següents**, renovant el seu compromís a créixer com a Església cada vegada més sinodal i missionera.

És important reservar un temps adequat per a l'Assemblea, permetent el flux pacífic dels diversos moments que la componen. En la majoria dels casos, serà convenient preveure almenys **un dia complet (o dues mitges jornades) o, quan sigui possible, dos dies** fins i tot espaiats en el temps.

L'Assemblea és una experiència profundament espiritual. **La pregària (litúrgica i personal), el silenci, el treball en grups, les sessions plenàries, les pauses i la cura dels espais contribueixen a crear les condicions** perquè els participants es puguin escoltar mútuament, obrir-se a l'escolta de l'Esperit Sant i identificar així la direcció del camí futur.

El seu valor s'estén molt més enllà dels documents que en sorgeixen. L'Assemblea és una experiència de sinodalitat: a través d'ella, l'Església local, tot fent memòria del camí que s'ha recorregut, continua aprenent un estil d'escolta, corresponsabilitat i discerniment que està cridada a preservar i desenvolupar en la vida ordinària.

a) La preparació de l'Assemblea

Com tot esdeveniment important de la vida eclesial, l'Assemblea també requereix una preparació adequada.

Les indicacions relatives a la composició de l'Assemblea, als criteris de participació, al mètode de treball i als aspectes organitzatius s'han presentat en el document *Cap a les*

⁸ Serà possible adjuntar no només textos, sinó també una imatge simbòlica, escollida per l'equip sinodal, que expressi el contingut de l'informe, o fins i tot destacar alguns passatges bíblics que hagin estat particularment d'ajuda en el camí: podran ser d'ajuda per a la reflexió i la pregària sobre l'informe en la preparació de l'Assemblea.

Assemblees 2027-2028. La tercera secció d'aquestes Notes en recull alguns passatges rellevants⁹. Aquí només destaquem alguns punts d'atenció que poden ajudar a fer-ne una experiència significativa:

- **compartir** l'informe narratiu amb els participants amb temps suficient, per tal de permetre una lectura personal acompanyada de la pregària i la reflexió;
- tenir cura de la **preparació espiritual de l'Assemblea**, valorant l'escolta de la Paraula de Déu, els temps de silenci, la qualitat de les converses i tot allò que afavoreixi un clima de confiança, llibertat interior i escolta mútua;
- **preparar** acuradament **les persones cridades a facilitar el treball dels grups**, perquè la seva familiaritat amb el mètode i la seva capacitat de mantenir un clima d'escolta i de pregària representen una ajuda preciosa per a tota l'Assemblea;
- **preparar acuradament els espais, els temps i la distribució de la sala**, per tal d'afavorir l'escolta mútua, la participació i la qualitat de les relacions;
- alternar de manera equilibrada i integrada **els temps de pregària i celebració, el treball en els grups i els moments en sessió plenària**, perquè l'escolta de la Paraula i la força de l'Eucaristia, la profunditat de les converses en els grups petits i el reconeixement comú que va madurant en la sessió plenària es donin suport mútuament;
- definir un **calendari del treball** que permeti un temps adequat tant per a la **represa de l'informe narratiu**, com per a la **redacció de la carta a les Esglésies**, evitant que aquesta última tasca es concentri excessivament en els moments finals;
- planificar des del principi les modalitats de **restitució a la comunitat** i els instruments de comunicació més adequades per a la realitat local, per compartir l'informe narratiu i la carta a les Esglésies, de manera que el camí pugui continuar amb una implicació cada vegada més gran de tota la comunitat.

b) El desenvolupament de l'Assemblea

El treball de l'Assemblea també fa referència a la pregunta guia del procés d'avaluació de la implementació del Sínode, que ja ha acompanyat la redacció de l'informe narratiu:

***quin rostre concret d'Església sinodal missionera
i quins nous camins de sinodalitat han emergit o estan emergint
en la nostra Església local?***

La consciència de ser un «nosaltres eclesial» madura a través del diàleg, en la consciència d'una memòria compartida, en el compromís de caminar junts en una direcció identificada a través del discerniment eclesial realitzat junts.

⁹ Cf. E: *L'Assemblea d'avaluació*.

Reprendre l'informe narratiu

El primer moment de l'Assemblea consisteix en fer memòria del camí recorregut, del qual l'informe narratiu ofereix una primera relectura. L'Assemblea està cridada a escoltar-lo atentament, deixant-se interpel·lar pel que narra, i a assumir-lo, aprofundint-lo amb l'aportació de tothom, per assumir-lo com la seva pròpia relectura del camí viscut.

La **conversa en l'Esperit** és el mètode de treball: ajuda a passar de les experiències personals al reconeixement del que forma part del camí compartit, permetent que emergeixi i es reelabori conjuntament allò que resulta més significatiu per expressar el significat del camí emprès per la comunitat i el que s'ha après al llarg de l'itinerari. Serà útil que cada grup de treball tingui una persona formada per facilitar el diàleg i cuidar el mètode.

A través d'aquest intercanvi, l'informe narratiu va prenent gradualment la seva forma definitiva. Les aportacions i els aprofundiments sorgits durant l'Assemblea el convertiran en una narració reconeguda i compartida per l'Església local, i no només el fruit del treball de l'equip sinodal. En funció del progrés real del treball, el bisbe indicarà a l'equip sinodal les maneres més adequades d'integrar les conclusions de l'Assemblea en el text de l'informe narratiu abans de la seva transmissió a l'equip sinodal nacional (o regional).

Redactar la carta a les altres Esglésies

Juntament amb l'informe narratiu, l'Assemblea prepara **una carta** d'aproximadament dues pàgines¹⁰ (unes 1.000 paraules) **adreçada a les altres Esglésies**. Això s'inspira en la pràctica de les «cartes de comunió» (*litterae communionis*) de l'Església antiga, a través de les quals cada Església local donava testimoni de la seva fe, fent visible així la comunió que les unia a totes. La redacció de la carta a les Esglésies és una tasca important de l'Assemblea, per a la qual cal assignar-hi el temps adequat.

Per orientar-se en el treball de redacció, pot ser útil imaginar adreçar-se a una Església germana concreta, potser amb una amb la qual ja hi ha un lligam o que, per alguna raó, se sent particularment propera. Això podria ajudar a trobar un llenguatge senzill, directe i comunicatiu, evitant que la carta agafi el to d'un informe. La carta, fins i tot quan s'escrigui pensant en un interlocutor privilegiat, en qualsevol cas s'adreçarà i compartirà amb totes les Esglésies, començant per les de la pròpia Conferència episcopal.

La carta es podrà estructurar lliurement i amb creativitat al voltant d'alguns elements essencials:

- una **breu presentació** de la pròpia Església i del context sociocultural en què viu;
- un **compartir d'allò que s'ha après al llarg del camí** (quins trets de l'Església sinodal han madurat de manera particular);
- una **presentació d'alguns passos principals** en què es vol centrar en el futur o d'intuïcions que es volen desenvolupar;

¹⁰ Si es vol, la carta escrita també pot anar acompanyada d'una versió en vídeo, **que n'expressi el contingut a través d'un altre llenguatge**.

- **una paraula d'esperança** i un desig d'encoratjament que es volen confiar a les altres Esglésies.

També en aquest cas, la conversa en l'Esperit podrà servir com a mètode de treball, el qual permet identificar de manera compartida els punts més significatius a incloure en la carta, alternant el treball en grups petits i en sessió plenària. Si, per raons logístiques, resultés difícil procedir a una redacció definitiva del text durant l'Assemblea, serà el bisbe qui indicarà els procediments més adequats per completar la redacció definitiva basant-se en les indicacions de l'Assemblea. En qualsevol cas, sigui quin sigui el mètode de redacció adoptat, és responsabilitat del bisbe diocesà o eparquial validar el text de la carta, reconeixent-lo com una expressió vàlida del camí de l'Església local i del treball de l'Assemblea.

c) Els fruits de l'Assemblea

L'informe narratiu i la carta constitueixen la contribució que cada Església local ofereix al camí comú de les altres Esglésies i de tota l'Església. Si l'informe expressa la memòria del camí viscut, la carta el transmet **en l'esperit de l'intercanvi de dons** que caracteritza aquesta etapa del procés. Una vegada completats i validats pel bisbe, es transmetran a l'equip sinodal nacional (o regional) de referència com a contribucions a l'etapa següent de discerniment, i compartits amb la Secretaria general del Sínode abans del 30 de juny de 2027 (synodus@synod.va).

En compartir la seva experiència, cada Església **reconeix més clarament tant allò que l'uneix a les altres Esglésies com els dons particulars que el Senyor li ha confiat perquè pugui enriquir el camí comú.**

D'aquesta manera, **el camí no s'acaba, sinó que s'obre a una nova fase.** D'una banda, **cada Església local continua amb més consciència** el seu propi itinerari de conversió i de reforma, a la llum del que ha reconegut i après. D'altra banda, **els seus horitzons de comunió s'eixamplen progressivament:** les etapes posteriors del procés, de fet, oferiran a les Esglésies l'oportunitat d'escoltar-se mútuament, compartir les seves experiències i continuar juntes el camí de l'Església tota.

3. Alguns materials de referència

*Les pàgines següents presenten una selecció de fragments dels documents de referència de l'itinerari sinodal: Document final (DF), Pistes per a la fase d'implementació del Sínode 2025-2028 (Pistes), Cap a les Assemblees 2027-2028. Etapes, criteris i instruments per a la preparació (CA). S'han seleccionat les indicacions de **caràcter més operatiu**, per tal de reunir-les en un sol lloc per donar suport al treball de les Esglésies locals, en particular dels equips sinodals.*

Per a altres aspectes fonamentals de l'itinerari —com ara el marc eclesiològic de la sinodalitat, les conversions a les quals el Sínode convida, la pràctica de la conversa en l'Esperit, el significat de la fase d'implementació, etc.—, es remet als documents de referència, que conserven la seva validesa plena i constitueixen el marc de referència de tot el camí.

A. El calendari del procés

(Pistes)

- juny de 2025 – desembre de 2026: itineraris d'implementació a les Esglésies locals i les seves agrupacions;
- primer semestre de 2027: Assemblees d'avaluació a les diòcesis i eparquies;
- segon semestre de 2027: Assemblees d'avaluació a les Conferències episcopals nacionals i internacionals, a les Estructures jeràrquiques orientals i a altres agrupacions d'Esglésies;
- primer quadrimestre de 2028: Assemblees continentals d'avaluació;
- octubre de 2028: Assemblea eclesial al Vaticà.

B. L'etapa de «Fer memòria»

B.1 El significat de l'etapa

(CA) «L'etapa de les Esglésies locals (diòcesis i eparquies) se situa en el primer semestre de 2027 com un temps de memòria i discerniment. No es tracta d'un simple exercici de reconstrucció, sinó d'un acte eclesial: **recollir i reconèixer allò que ha passat, copsar-ne el sentit, deixar emergir allò que està germinant**. En aquest context, fer memòria no significa mirar al passat, sinó llegir el present a la llum de l'acció de l'Esperit Sant en la història i en la vida de les comunitats. L'horitzó del treball d'aquesta etapa és principalment **narratiu**.

En aquesta etapa, l'Església local està cridada, en primer lloc, a **recollir i posar en relació les experiències iniciades**: formes noves de presència missionera, pràctiques de corresponsabilitat, itineraris d'escolta, transformacions en els processos de presa de decisions, reformes de les estructures. Es tracta de narrar, destacant dinàmiques, transicions, aprenentatges, tenint en compte la triple conversió eclesial destacada pel *Document final*: la conversió de les relacions, dels processos de presa de decisions i dels lligams entre les Esglésies i amb els territoris. Des d'aquesta perspectiva, serà important mantenir juntes les dimensions personal i comunitària de la conversió, sense oblidar el pla de les reformes estructurals».

B.2 L'articulació de l'etapa

(CA) «Aquesta etapa es desenvolupa a través de dos moments estretament connectats i complementaris.

- El primer consisteix en **una relectura espiritual de l'experiència**, que s'ha de dur a terme abans de l'Assemblea, que permet recollir, ordenar i enfocar tot allò que s'ha viscut en els diversos àmbits. El resultat d'aquest treball serà l'**informe narratiu**.
- El segon moment és l'**Assemblea pròpiament dita**, en què aquesta primera elaboració és acollida, compartida i interpretada de manera orgànica: és aquí que, a través de l'escolta mútua i el discerniment comú, madura una comprensió més profunda del camí i s'identifiquen els elements essencials a custodiar i relançar.

Ambdós moments estan orientats tant al creixement intern de la comunitat, com a la comunicació amb les altres Esglésies locals: això que ha madurat és reconegut i ofert com a contribució a un camí eclesial més ampli. Per això, l'Assemblea també serà l'oportunitat d'escriure una Carta a les altres Esglésies per compartir-hi els fruits més significatius de l'itinerari d'avaluació».

B.3 La pregunta guia

(CA) «Per custodiar la unitat d'aquest procés, es proposa **una pregunta comuna que pugui orientar el treball a tots els nivells**, deixant a cada etapa la tasca d'adoptar-la segons el context propi:

A la llum de l'itinerari realitzat després de la conclusió del Sínode 2021-2024 i en vista d'oferir els seus fruits com a do a les altres Esglésies i al Sant Pare:

Quin rostre concret d'Església sinodal missionera i quins nous camins de sinodalitat estan emergint en la vostra comunitat?

Aquesta pregunta ens convida a rellegir en un clima de pregària l'experiència d'implementació del *Document final*: les pràctiques posades en marxa, els nous inicis, les transformacions en curs, però també les dificultats trobades. Al mateix temps, aquesta pregunta activa un procés narratiu i comunicatiu entre les Esglésies, ajudant-les a no replegar-se en elles mateixes, sinó a situar tot el que s'ha viscut en un horitzó més ampli de comunió».

C. L'equip sinodal diocesà o eparquial

L'equip sinodal anima i acompanya el procés d'implementació del Sínode en l'Església local. Actua sota la responsabilitat del bisbe, promou la participació, dona suport als itineraris de formació, ajuda a preparar l'Assemblea i a recollir els fruits del camí.

C.1 Paper dels equips sinodals

(Pistes) «Els equips sinodals amb una composició adequadament variada podran convertir-se més fàcilment en laboratoris de sinodalitat, experimentant en el seu interior les dinàmiques que estan cridats a promoure en el Poble de Déu.

El seu paper en la fase d'implementació és, en primer lloc, el de promoure i facilitar el creixement del dinamisme sinodal en els contextos concrets en què viu cada Església local; identificar els instruments i les metodologies adequades, també pel que fa a les propostes formatives; i dur a terme les iniciatives oportunes perquè es facin els passos necessaris».

(Pistes) «Els equips sinodals es constitueixen ordinàriament a nivell diocesà o eparquial, encara que, quan sigui possible, també és desitjable la seva presència a nivell d'arxiprestat o parroquial. Ja s'estan desenvolupant experiències interessants en diversos contextos eclesials que mostren com aquests equips, quan estan interconnectats adequadament, poden contribuir a fer que el procés sinodal sigui més capil·lar i participatiu».

(CA) « En aquesta perspectiva, els equips sinodals no són simplement estructures operatives, sinó organismes en què s'ha madurat una experiència d'escolta i corresponsabilitat que s'ha de protegir i desenvolupar. Per tant, on encara no s'hagi fet, és fonamental reactivar i sostenir

els equips sinodals diocesans, nacionals i continentals, enviant la comunicació de la seva composició a la Secretaria general del Sínode¹¹».

C.2 La composició dels equips sinodals

(Pistes) «Els criteris per a la seva composició continuen sent els que ja es van indicar en la fase de consulta i escolta: **laics i laiques, preveres i diaques, consagrades i consagrats de diferents edats i portadors de diferents cultures i models de formació que representin els diversos ministeris i carismes de l'Església**. Per aquest motiu, no és possible definir regles de composició vàlides universalment. Aprofitant l'experiència adquirida fins ara, podem, però, oferir alguns elements a tenir en compte:

- a) per tal d'afavorir la connexió amb la vida i la pastoral de la diòcesi, serà bo que també en formin part alguns dels **responsables diocesans**;
- b) per assegurar l'orientació missionera i evitar el risc de replegaments autoreferencials, exactament com per als organismes de participació (cf. DF, n. 106), seria bo preveure que també formessin part dels equips sinodals **persones compromeses amb el testimoni i el servei apostòlic** en la vida ordinària i en les dinàmiques socials;
- c) també es podria considerar l'oportunitat de convidar, com a **observadors**, alguns **representants d'altres Esglésies i comunitats cristianes** o d'altres religions;
- d) res no impedeix que **el bisbe** formi part de l'equip sinodal; si això no passa, cal que estigui informat regularment sobre el seu treball i s'hi reuneixi quan sigui oportú.

Pel que fa als requisits dels membres, segurament és fonamental el coneixement del DF, juntament amb l'experiència directa de les dinàmiques sinodals, especialment les que s'han viscut durant la fase de la consulta i l'escolta. En els darrers anys, han sorgit escoles o iniciatives de formació en sinodalitat a nivell nacional i internacional, a la que es pot recórrer per fer més sòlida la preparació dels membres dels equips sinodals».

C.3 Els equips sinodals i els organismes de participació

(Pistes) «L'àmbit de competència dels equips sinodals no se superposa sinó que s'articula amb el dels organismes de participació, en clau de la recerca de sinergies. Els equips sinodals s'estableixen per tal de servir a l'animació i la formació sinodal de la diòcesi o eparquia. Els organismes de participació estan cridats a dur a terme la tasca propositiva i consultiva que els assigna el dret canònic. Per tant, la seva tasca és contribuir a l'elaboració de les decisions necessàries per a la implementació del Sínode, amb el discerniment de les prioritats pastorals o la renovació de les estructures i dels processos de presa de decisions. La connexió regular i la circulació oportuna de les informacions faran que el treball de tothom sigui més fluid».

D. Per a l'informe narratiu

(CA) «Per donar suport a aquest treball i ajudar a concretar-lo, a partir de les *Pistes*, se suggereixen alguns àmbits en què les Esglésies locals podran interrogar-se per reconèixer passos de recepció i desenvolupament:

¹¹ La inscripció dels equips sinodals diocesans en la base de dades de la Secretaria general del Sínode es fa a través d'un enllaç que es pot sol·licitar escrivint a l'adreça synodus@synod.va.

- promoció d'una espiritualitat sinodal (cf. DF, nn. 43-46) i d'una litúrgia en clau sinodal (cf. DF, n. 27);
- valoració de ministeris i els carismes; accés dels fidels laics a rols de guia que no requereixen el sagrament de l'Orde i a altres responsabilitats eclesials (cf. DF, nn. 60, 75-77);
- pràctica del discerniment eclesial (cf. DF, nn. 81-86), processos de presa de decisions en estil sinodal (cf. DF, nn. 93-94) i funcionament dels organismes de participació en estil sinodal (cf. DF, nn. 103-106);
- desenvolupament de pràctiques de transparència, rendició de comptes i avaluació (cf. DF, nn. 95-102);
- renovació missionera de parròquies i comunitats locals (cf. DF, nn. 117-119);
- lligams entre diòcesis veïnes, en les regions i entre països (cf. DF, n. 124);
- estil sinodal en les relacions ecumèniques (cf. DF, nn. 137-138);
- estil sinodal en les relacions interreligioses (cf. DF, n. 123);
- estil sinodal en la presència organitzada en la societat (educació, cultura, promoció humana, acollida, sanitat, etc.; cf. DF, n. 118) i en la promoció de la pau, la justícia i la cura de la casa comuna (cf. DF, nn. 47-48, 121);
- activitats de formació a la sinodalitat (cf. DF, nn. 143-151) i el caràcter sinodal dels camins de la iniciació cristiana (cf. DF, n. 142);
- etc.

Aquest elenc, que d'altra banda no és exhaustiu, s'ha d'entendre com una ajuda per a no descuidar dimensions rellevants de l'experiència. Cada Església local és convidada a donar una atenció privilegiada als àmbits més significatius en el seu context, **sense cap obligació d'abordar-los tots**. En qualsevol cas, és essencial que la relectura no es concentri exclusivament en la vida interna de la comunitat cristiana, sinó que mantingui oberta la perspectiva missionera: **De quina manera l'experiència de la implementació del Sínode ha contribuït, i pot contribuir, a fer l'Església més capaç d'anunciar l'Evangelí en les situacions concretes de la vida humana i social?»**.

E. L'Assemblea d'avaluació

E.1 El significat de les Assemblees i el terme «avaluació»

(CA) «**Les Assemblees** previstes per als propers anys **constitueixen un pas decisiu en la implementació del Sínode**. Com ja es va destacar en les *Pistes*, no es tracta d'afegir una etapa formal ni de repetir tot allò ja viscut en les fases anàlogues del Sínode 2021-2024, sinó d'ajudar les Esglésies a transformar l'experiència realitzada en saviesa compartida. El que està en joc no és simplement la continuïtat d'un procés, sinó la seva maduració.

La intenció és al mateix temps simple i exigent: reconèixer allò que l'Esperit Sant ha fet créixer, comprendre els esforços que encara marquen el camí, identificar amb realisme i confiança els passos a seguir. En aquest sentit, les Assemblees no són una verificació tècnica, sinó una oportunitat de discerniment, de corresponsabilitat i de donar gràcies, dins d'un procés compartit per tota l'Església».

(CA) «Una Assemblea d'avaluació (*assessment*) és **un procés espiritual i un moment celebratiu en què s'entrellacen els fils d'un camí comunitari de creixement en la sinodalitat**, que és una dimensió essencial de la vida de l'Església, arrelada en la comunió i orientada a la missió».

(CA) «En les Assemblees i la seva preparació no es tracta de repetir l'etapa de la consulta del Sínode, sinó d'**aprendre de l'experiència viscuda, reconèixer els fruits i les dificultats, recalibrar les prioritats** i els processos a la llum d'un discerniment atent, enfortir la corresponsabilitat entre els subjectes eclesials i afavorir un intercanvi autèntic de dons entre les Esglésies».

(CA) «**Les Assemblees no exhaureixen el camí, sinó que en representen un moment de síntesi i de relançament**: allò que s'hi reconeix i es comparteix està destinat a orientar els passos posteriors, alimentar el diàleg entre les Esglésies i sostenir la continuïtat del procés de creixement sinodal missioner».

E.2 La composició de les Assemblees

(CA) «La **composició de les Assemblees** ha de ser coherent amb el seu objectiu. No es tracta només de representar una diòcesi o l'Església d'un país o una regió, sinó de garantir la presència de persones que coneguin els processos en curs i siguin capaces d'interpretar-los teològicament i pastoralment. En la selecció dels participants caldrà assegurar una adequada atenció a la relació entre homes i dones i entre les diverses generacions, a la diversitat cultural i eclesial –incloent-hi preveres, diaques, consagrades i consagrats, membres d'associacions, moviments i noves comunitats, així com fidels no inserits en estructures organitzades– i a la presència de persones que viuen situacions de fragilitat o marginació¹². Caldrà una cura particular a la implicació dels rectors. També és important a més a més valorar les veus no directament procedents de l'estructura eclesial i, on sigui oportú, preveure la participació de representants d'altres Esglésies i Comunitats cristianes o d'altres religions. Els nivells i les modalitats de participació podran variar en base als contextos culturals, les competències i les experiències, però **és essencial que els participants estiguin disponibles a sostenir el procés també més enllà de 2028**, contribuint a garantir-ne la continuïtat».

(CA) «Atès que el nombre de participants en els encontres presencials necessàriament serà limitat, caldrà a més a més preveure modalitats que permetin al major nombre possible de fidels sentir-se realment part del procés».

(CA) «Al mateix temps, no s'ha de subestimar la importància dels encontres presencials, també en la fase de preparació, com a oportunitats insubstituïbles d'escolta mútua i discerniment compartit».

F. El paper dels equips sinodals nacionals o regionals

(Pistes) «En primer lloc, se'ls demana de: **donar suport als processos** que es realitzen a nivell local, especialment allà on encara es troben en la fase inicial, estimulants les Esglésies locals;

¹² L'atenció a la participació efectiva de les persones que viuen situacions de pobresa i marginació pot requerir itineraris confiats a persones competents, de manera que les seves contribucions puguin ser acollides i valorades efectivament en el discerniment compartit.

afavorir la coordinació i la creació de xarxes dels equips sinodals diocesans; **oferir formació**, tenint en compte les propostes de les escoles i les iniciatives de formació a la sinodalitat presents als diversos territoris (sobretot per als membres dels equips i per a aquells que estan implicats més directament en l'animació del procés d'implementació); **promoure la reflexió teològica i pastoral**, en particular amb vista a una millor inculturació dels recursos preparats per la Secretaria general en el context local».

G. El suport de la Secretaria general del Sínode

(Pistes) «En la mesura que sigui possible, la Secretaria general també està disponible per acompanyar les Esglésies locals individuals, així com els instituts de vida consagrada i les societats de vida apostòlica, les associacions, els moviments i les noves comunitats, o altres institucions eclesials que ho sol·licitin, amb una atenció prioritària a les Esglésies amb menys recursos. **La Secretaria general es compromet a romandre “amb la porta oberta”¹³**, per poder escoltar les necessitats, les intuïcions i les propostes que provenguin de les Esglésies locals, i facilitar el seu treball intentant respondre a les sol·licituds que arribaran pel que fa als continguts i les metodologies de la fase d'implementació».

¹³ L'adreça de correu electrònic a la qual es pot escriure és: synodus@synod.va.